

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

**Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682**

Difficultas V. An satisfactio Theandrica sit ex rigore justitiæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82973)

Objicit 2. Idem. Stat optimè, merita Christi Domini esse valoris simpliciter infiniti, & ex majori gratia, non crescere valorem proportionem arithmetica: Ergo etiam stabit, merita Christi esse valoris infiniti, & tamen non crescere proportionem arithmetica.

Respondetur. Disparitatem esse: quia in casu antecedentis, non convellitur principium; Unum infinitum, non potest esse majus altero: quod convelleretur in casu consequentis. Deinde quamvis non crescat valor operis, proportionem arithmetica, ex majori gratia, potest esse meritum Theandricum infiniti valoris, quia habet principium dignificativum infinitum, cum communicatione idiomatum, se dignificans, quem titulum non habet gratia; jam autem si habetur dignificans principium infinitum, non poterit jam principium inæqualitatis assignari.

Objicit 3. Dignitas personæ, intra certam congruitatem operis, licet habeat vim elevandam, totam illam congruitatem ad rationem meriti condigni, non tamen potest elevare opus, ultra congruitatem ipsius, ut promereatur tantam excellentiam, quanta intelligitur in remunerante.

Respondetur. Etiam positâ æquali dignificatione operum Christi, secundum proportionem arithmetica procedente, non sequeretur, elevanda illa opera, ultra suam congruitatem. Nego item, non congruere eis excellentiam, quanta est in ipso remunerante; idque ex eo, quia dignificans principium meriti, est æqualis dignitati remunerantis.

Objicit 4. Idem. In creatis, licet quod major est dignitas personæ operantis, eò magis, ceteris paribus, præmium augeatur; non tamen quodlibet ipsius opus censetur dignum, ut nobilitatem, seu personæ dignitatem omnino duplicet: Ergo idem in præsentī dicendum.

Respondetur. Quia in casu antecedentis est dignitas finita, intervenit item major vel minor applicatio, ideo habetur titulus minoritatis vel majoritatis; nihil horum est in casu consequentis. Deinde (quod etiam ad alias materias applicari debet) duplex est dignificatio, 1. ex principio, physice non intrante completionem substantialem ipsius operantis: talis est dignitas moralis: altera est dignificatio, petita ex principio physice intrante completionem substantialem; prior illa dignitas admittit majus & minus; quia illa sequitur conditionem moralitatum, moralitates defumuntur à circumstantiis, quæ non semper æquales, adeoque nec dignificatio ab illis pendens, erit æqualis. Jam autem, quando est dignificatio, ex principio physice intrante completionem substantialem, hoc ipso debent esse omnia opera æqualiter dignificata, quia influet in illa titulo physico; & quia non minus physice, hoc opus est hujus principii physici, quam illud, ideo non minus

dignificatur hoc, quam illud; cum dignificetur titulo complementi physici. Quia autem opera Theandrica à persona divina, intrante completionem substantialem, ideo illa semper æqualis dignitatis erunt; sicut omnia opera hominis, sunt æqualiter hominis.

Objicit 5. Non augeatur ita valor operum Theandricorum, ut crescat ad dignitatem æqualem actus immanentis divini, & tamen est opus Theandricum infinitum simpliciter: Ergo & opera Theandrica, quamvis non sint æqualia, nec crescant proportionem arithmetica, adhuc erunt infiniti valoris.

Respondetur. In casu antecedentis, datur principium inæqualitativum, nempe defectus identitatis principii dignificantis, cum dignificato, quæ identificatio habetur in actu immanenti, unde de illo, verum est dicere, quod sit Deus, non autem de actu Theandrico; in casu autem consequentis, non potest ostendi principium inæqualitativum.

Instat. Inæqualitas in casu antecedentis, non debet peti, ex defectu identitatis; quia non est identitas, cum dico: Homo est Deus: & Deus est homo: & tamen verificatur hæc propositio.

Respondetur. Cum dico, Deus est homo: ly homo supponit personam, quæ eadem est Dei & humanitatis assumptæ, adeoque etiam hic est identificatio quoad personam. Ex dictis

Inferes. Si unum opus æquè est dignum ac reliqua, si reliqua sunt sufficienter satisfactiva pro mortali, etiam unum æquè erit satisfactivum.

DIFFICULTAS V.

*An satisfactio Theandrica sit ex rigore
justitiæ?*

Hæc quæstio tota fermè decisa est in materia de Justitia, ubi disputatum: An inter Deum & creaturam possit intercedere perfecta justitia? aliqua tamen adhuc expendenda in terminis, quos ordinariè auctores, nonnisi in præsentī, discutunt.

Quod ad statum quæstionis attinet. Non quæritur hic, an satisfactio Christi fuerit æqualis offensæ: in quo sensu veteres Theologi, hanc quæstionem, sub præfixi à nobis tituli terminis, examinabant, hoc enim jam decisum est supra; sed sensus est: An fuerit ex rigore justitiæ, hoc est servando conditiones ad justitiam, quæ specialis virtus est, requisita? porro nomine rigorosæ justitiæ, non venit justitia, prout opponitur metaphoricæ, in hoc enim sensu Christus ex rigore justitiæ satisfecit, non enim metaphoricè ejus satisfactio abolet offensam; sed nomine rigorosæ justitiæ, ut dixi, venit justitia, unâ cum omnibus suis conditionibus accepta.

In præ

In presenti attendi solet ad sex conditiones iustitiæ rigorosæ. 1. est alteritas satisfaciens & offensi. 2. ut sit ab ipso debitore. 3. ut non sit gratiosa condonatio, sed talis ut non possit non acceptari. 4. ut fiat ex proprio, & non ex acceptis à creditore. 5. ut fiat non ex debitis alijs: 6. ut non fiat ex gratia creditoris.

Inquirendum imprimis venit, an in satisfactione Christi intercesserit alteritas perfecta, inter satisfaciens & eum cui satisficit? Perfectam alteritatem agnoscit Suarez disp. 4. Sect. 5. quæ est ratione diversarum naturarum liberarum, quarum una poterat offerre, & alia acceptare satisfactionem: Lugo disp. 4. Sect. 1. ubi num. 2. dicit, ad satisfactionem suppositorum, & Amicus disp. 6. Sect. 7. num. 209.

Punctum Difficultatis 1.

An in satisfactione Theandrica sit alteritas rigorosa?

EXPLICANT 1. aliqui alteritatem sufficientem à 1. specialem iustitiam, eamque dicunt fuisse in satisfactione Christi; quia satisfactio illa, exhibita est personæ Patris, à persona Filii, naturam humanam terminante: inter personas autem, propter distinctionem realem earundem, reperitur sufficiens alteritas. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum, quia expressè dicit Paulus: *Erat Deus in Christo, mundum reconcilians sibi*, ergo non soli Patri. Tum, quia illi facta est satisfactio, qui erat offensus; offensi autem ratio, competit toti Trinitati: quia cum communis sit toti Trinitati excellentia, contra quam agit peccatum, etiam ratio offensi tribui debet toti Trinitati: Ergo & reconciliatio debet esse totius Trinitatis. Tum, quia communis est voluntas omnibus tribus, & quia placari, directivè ad intellectum, jam autem proximè ad voluntatē spectat; hoc ipso, quia dicitur placari Pater satisfactione, dici debet placari filius, & tota Trinitas; cum sit, & intellectus, & voluntas, personarum omnium, una. Quando autem in Scripturis dicitur, quod *habeamus Christum advocatum apud Patrem*, nomine Patris, intelligitur Trinitas, cuius totius erat Christus quæ homo; & sicut cum dico, *Pater noster*, non intelligitur sola prima Trinitatis Persona; sic, nec cum dicitur, *advocatum habemus apud Patrem*, debet intelligi aliud, quam Deus Trinitas.

EXPLICANT 2. aliqui, accepto fundamento ex Albertino corollario 18. ex principio philosophico; quia scilicet Christus, prout terminans naturam humanam, satisfecit toti Trinitati, & sibi ipsi non quomodocumque spectato, sed prout terminanti naturam divinam; quia quamvis sit eadem persona satisfaciens & acceptans: ut tamen satisfacit, habet speciale jus, in operationes humanitatis sibi unitas, quod non habet, quatenus acceptans, eo quod habeat ratione perso-

nalis unionis dominium speciale, in operationes Christi, quale dominium non habent aliæ personæ. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Quia VERBUM prout terminans naturam humanam, à seipso, prout terminante naturam divinam, non dicit distinctionem realem, ergo nec alteritatem realem; quæ tamen ex Aristotele requiritur ad iustitiam rigorosam, ut alibi dictum. Negatur item Christum habere dominium speciale, in opera humanitatis. Ratio: quia dominium speciale non potest esse, sine speciali jure utendi re aliqua, secundum rationabile placitum; speciale autem jus utendi ad placitum, non potest esse sine speciali voluntate; esset enim actus specialis, sine speciali principio: jam autem VERBUM non habet specialem voluntatem, quia nec specialem naturam, quam supponit voluntas.

DICES. Iustitia non attendit ad diversitatem personarum, nam inter dominum & servum, est diversitas personarum, nec tamen intercedit iustitia.

RESPONDETUR. Iustitiam duobus stare, diversitate dominorum, & diversitate personarum, nec unum sine alio, iustitiam specialem salvare potest; & quia deest diversitas iurium, inter dominum & servum, quæ talem; ideo deest etiam iustitia specialis.

EXPLICAT 3. Amicus. Quamvis completum principium operandi sit suppositum, formale tamen, penes quod est potentia proxima operandi, est natura, à qua suppositum denominatur liberè operari: cum ergo in Christo sint duæ naturæ, perfectæ liberæ, distinctæ realiter; erit distinctum principium formale. Quo satisfaciendi, & cui sit satisfactio: Ergo idem suppositum, unâ naturâ satisfacere potest, & aliâ satisfactionem acceptare, ut creditor. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Quia alteritas naturæ humanæ, non plus hic confert, nisi id, ut sit, in quo satisfacit Persona VERBI; sed non id, quod satisfacit; jam autem hic quæritur, de principio, quod satisfacit: præcipuè autem, quia si non admittatur iustitia creaturæ erga Deum, non erit illic alteritas iurium, etiam respectu diversarum naturarum. Denique quærere restabit; Cur sufficiat alteritas petibilis nonnisi ex naturis?

DICES 1. Christus ut homo, veram & propriam obedientiam, orationem, & religionem præstabit sibi, ut Deo: Ergo poterat offerre & satisfactionem.

RESPONDETUR ex mente S. Thomæ hic q. 20. a. 1. ad primum: *Dicendum*, inquit, quod *Cyrillus & Damascenus negant, Christum esse dominum sui ipsius, secundum quod per hoc importatur pluralitas suppositorum.* Unde negatur jam Antecedens.

DICES.

DICES 2. Hic homo Christus, habet proprium dominium, per voluntatem humanam, suorum actuum: Ergo poterat ex iustitia satisfacere.

RESPONDETUR. Hic homo Christus, habet libertatem suorum actuum, in ordine ad illos ponendos vel non ponendos, sed non in ordine ad illos, dominio Dei subdendos, vel non subdendos.

DICES 3. Si Christus per assumptam naturam peccaret, veram injuriam faceret Deo; & angelus naturam humanam assumeret, posset esse inter illas voluntates injuriatio & satisfactio: Ergo idem dicendum in presenti.

RESPONDETUR. Peccatum non esse proprie injuriam Dei, voluntas etiam illa angelica & humana, non posset facere injuriam Aristotelicam.

Atque aliorum explanationibus.

PRÆMITTO I. *Quis sit sensus istarum trium reduplicatarum? Christus ut homo. Christus ut Deus. Christus secundum humanitatem.* Hæc reduplicatio, Christus ut Deus, importat solam rationem Deitatis, vel personæ divinæ, cum exclusione eorum, quæ illi competunt, ratione conjunctionis, cum natura humana. Ratio: quia nisi excludantur hæc, deberent verificari falsæ & absurdæ propositiones; quod ipsum probatur; falsa est hæc propositio: Christus quæ Deus est mortuus; quia quæ Deus, importat Deitatem, Deitas autem mori non potest; quæ propositio vera esse deberet, si in reduplicativa illa, non excluderentur ea prædicata, quæ conveniunt Christo, ratione conjunctionis cum natura humana. Hæc reduplicativa, Christus ut homo, importat non solum ea, quæ Christo conveniunt ratione humanitatis præcisè sumptæ, sed & ea, quæ conveniunt ei ratione conjunctionis cum persona divina, & sic, vera est hæc propositio, Christus redemit quæ homo, quia redemptio non soli præcisè naturæ humanæ, sed naturæ prout unitæ cum Persona VERBI competit; differentia autem harum reduplicatarum, inde sumitur: quia Christus, in ratione Dei, non constituitur ullâ ratione humanitatis, ideoque illa reduplicatio, ut Deus, excludit omnia humana; è contra, in ratione hominis constituitur aliquo divino, ly enim homo supponit principaliter pro persona, quæ in Christo est nonnisi divina, licet secundariò importet etiam naturam humanam. Cæterum si ly homo, non reduplicet ex circumstantiis rationem termini & Personæ, sed solam naturam, coincidet cum reduplicativa tertia, de qua mox. Et ita, quando S. Thomas, negat hanc propositionem: Christus quæ homo est Deus, licet concedat hanc: Christus, in quantum est hic homo, est Deus; sumit illam priorem reduplicativam, tanquam reduplicantem solam naturam, & non complementum naturæ, h. e. personam. Reduplicativa hæc, Christus secundum humanita-

tem: in suo genere, similis est primæ allatæ reduplicativæ; sicut enim prior importat solum esse divinum, sic & posterior, importat solum esse humanitatis; sicut prior non importat ea, quæ illi conveniunt ratione unionis cum natura humana: sic nec hæc importat ea, quæ illi conveniunt ratione unionis cum persona divina.

PRÆMITTO 2. *Falsam esse hanc propositionem; Christus satisfecit secundum humanitatem.* Ratio: quia secundum humanitatem, non habet dignitatem ullam cum offenso. Falsa item hæc, rigorosè loquendo; Christus ut Deus satisfecit; quia ut Deus, non est principium actuum satisfaciendi, & non importat quicquam nisi divinum; cum tamen satisfactio etiam aliquid creatum importet: vera ergo erit rigorosè in isto sensu, Christus quæ homo satisfecit, ly quæ homo non accipiendo pro humanitate præcisè, sed simul pro persona divina eandem terminante. Quia nihilominus principium satisfactionis duo dicit, & principium elicitivum, & principium digificativum; casu, quo in aliqua propositione velimus explicare solam virtutem agendi, seu principium elicitivum, rectè dicemus, Christus secundum humanitatem satisfecit; casu autem, quo velimus reduplicare principium dignificativum, prior propositio falsa erit, hæc autè vera: Christus ut Deus satisfecit, h. e. secundum rationem personæ divinæ, dignificavit satisfactione.

PRÆMITTO 3. *Quando quaritur: An satisfactio Theandrica, sit satisfactio rigorosæ iustitiæ? quaritur de illo, prout est condigna, quæ condigna non est, nisi prout proficiscitur à natura terminata personâ divinâ. His Præmissis*

ASSERO I. *Ad Aristotelicè sumptam iustitiam, requiritur alteritas, seu distinctio suppositum.*

RATIO: quia Aristoteles iustitiam appellat virtutem ad alterum, ut dictum alibi: jam autem alter est nomen personæ. Rursus Aristoteles reprehendit locutiones has, Anima net, ædificat, &c. Sed vult dici, v. g. Berta net, Sophroniscus ædificat; quod si per illum anima non ædificat, nec natura satisfaciet, sed suppositum. Denique quia Aristoteles separabilitatem suppositi à natura non agnovit, consequenter si requisivit alteritatem, requisivit etiam suppositi alteritatem.

ASSERO 2. *Satisfactionem Christi, non fuisse ex iustitia rigorosa Aristotelica.*

RATIO, quia inter suppositum satisfaciens, & inter eum cui satisfaciebat, non erit alteritas: Satisfaciebat enim Deo & sibi ipsi, jam autem non erat alteritas, inter Deum, & inter illum et ipsum. Et hoc voluit S. Thom. 2a. 2æ. q. 58. a. 2. in corpore, *iustitia, inquit, propria* (supple Aristotelica) *requirit diversitatem suppositorum; & ideo non est nisi unius hominis ad alium;* & 3. p. q. 20. a. 2. *ad secundum, & ad primum.*

ASSERO 3. *Non videtur, cur rigorosa iustitia (licet non Aristotelica) non possit dari, inter duas naturas.*

RATIO:

RATIO: quia si alteritas Personarum fundat justitiam Aristotelicam, cur non fundabit alietas naturarum? præcipue, cum duæ illæ naturæ, habituræ sint distinctas voluntates, distincta bona, si cætera adsint. Et certè, posito quod subsistentia sit realitas, vel modus, si hodiè Deus omnes nos spoliaret nostris subsistentiis, nunquidné jam furtum non daretur, & restitutio? Aristoteles autem, non agnovit aliam alteritatem, nisi suppositorum, quia non agnovit separabilitatem naturæ à supposito.

ASSERO 4. *Satisfactionem Christi, si spectetur prout profecta à natura, adeoque, non habens condignitatem cum offensa, habere sufficientem titulum alietatis.*

RATIO: quia eo casu suppositionis, est perfecta alietas, inter satisfaciendam naturam humanam, & inter eum cui satisficit, nempe Trinitatem. Sed licet non deficiat alietas requisita ad justitiam rigorosam, aliunde erit defectus.

ASSERO 5. *Satisfactionem Christi, prout est condigna, prout involvit personam divinam, nullo modo, aut Aristotelicè, aut aliâ acceptione, rigorosè justitiale esse.*

RATIO, quod non sit Aristotelicè justitialis, est: quia satisfactio condigna importat Personam VERBI dignificans, & Persona VERBI cui fit satisfactio, non sunt personæ distinctæ.

Quod etiam aliâ acceptione non sit rigorosè justitialis, ratio est: si satisfactio illa non fuisset profecta à natura humana, sed præcisè nonnisi à Persona VERBI, satisfactio illa non esset ullo modo rigorosè justitialis; jam enim non diceret alteritatem, adeoque nec æqualitatem, si autem non diceret æqualitatem, nec diceret justitiam; sed satisfactio Christi quæ condigna, nullo modo proficiscitur à natura humana, sumit enim dignitatem ut dictum est à VERBO: Ergo quæ condigna, nullo modo est justitialis.

INFERES, Quod Obedientia, Religio, Oratio, Aristotelicè accepta, alteritatem suppositorum requirant. Ratio: quia requirit per illum alteritatem naturarum, adeoque & suppositorum. Sed concessio, quod Obedientia, Religio, &c. non requirant alteritatem in sententia Aristotelis, non sequitur eam non requiri à justitia; quia cum illæ priores virtutes non sint justitiæ rigorosæ, possunt non requirere alteritatem rigorosam, secus de justitia rigorosa sentiendum.

Punctum Difficultatis 2.

De aliis duabus conditionibus justitiæ rigorosæ.

Quod attinet ad Conditionem, ut sit ab ipso debitore.

ASSERO 1. *Offensa Dei, quæ illi inferitur per peccatum, quamvis non sit injuria rigorosa, ut suppono ex materia de justitia, nihilominus maximè accedit ad injuriam, ratione honoris læsi.*

RATIO: quia peccatum, est saltem latiori modo sumpta, injuria Dei: Ergo est, saltem latiori modo, diminutio in bonis Dei. Sed hæc diminutio non est in bonis, quæ appellantur fortunæ, quia aliàs omne peccatum deberet esse furti species, quod non est, nisi ad figuratas locutiones recurras. Non etiam est injuria in bonis famæ, aliàs omne peccatum involveret blasphemiam, vel detractionem: Ergo debet esse in bonis honoris.

ASSERO 2. *Offensa, facta per læsionem honoris & excellentiæ, non posse fieri satisfactionem rigorosè justitiale, nisi ab eo in persona, qui ipse læsit.*

RATIO: quia tunc non fit satisfactio ex rigorosa justitia, quando opere aliquo posito, is qui offensus est, potest rationabiliter retinere aversionem; sed posita quæcunq; satisfactione pro honore læso, si non fiat ab eo, qui læsit, potest offensus rationabiliter retinere aversionem; quod probatur, quia potest semper exigere hunc in individuo honorem, qui honor, hic in individuo, non exhibetur nisi ab hac persona, cum honor definitivè sit, testificatio nostræ opinionis de aliena excellentiæ, ut docet Less. lib. 2. de justitia, cap. 11. dubit. 1. Quod autem possit exigere hunc in individuo honorem, ratio est. Tum quia habetur hoc in humanis, si enim rex, alium regem, in honore lædat, potest læsus satisfactiones aliorum regum rationabiliter non recipere, & exigere, ut lædens in persona suppleat. Et certè quis neget possibilem esse talem injuriam, cui ex rigorosa justitia satisfieri non possit, nisi ab ipso injuriante; talis autem commodius inveniri non potest, quam injuria honoris. Tum, quia non potest esse satisfactio condigna, per talem actum, quo posito, æquè potest, manere læsus rationabiliter aversus, ut ante; hoc in præsentem contingit: quia potest dicere; hic honor est mihi non indebitus, sed insuper, est mihi debitus honor ab illo, qui me inhonoravit. Tum quia, vel habetur titulus honoris personalis exhibendi, vel non habetur: si habetur: quæcunq; satisfactione ab alio posita, nondum ponitur verificativum hujus propositionis: Ponit obligationem personalem. Si autem non habetur jus; cur non? & quid in tali titulo repugnat? & si dantur actiones, quæ ab alio suppleri non possunt, ut vitales, quæ tales; cur idem dicendum in præsentem? Deniq; haberi potest injuriatio activa personalis sita in hoc; Non dolorem tantum, si me hic non læsisset; Ergo potest etiam dari titulus satisfactionem personalem exigendi.

DICES 1. Quamvis justitia vindicativa exigat poenam, nonnisi delinquentis, id tamen non exigit commutativa: hinc Joanni æquè fit satis, si ve Petrus illi reddat debitum, si ve Paulus pro Petro; jam autem satisfactio pro peccato, est satisfactio ex justitia commutativa.

RESPONDETUR. In justitia commutativa circa

circa bona fortunæ, vel famæ, posse satisfactio-
nem fieri, ex rigorosa justitia, ab alio, quam ab
eo, qui læsit; non tamen in honore læso: dispa-
ritas peti debet ex definitione honoris, qui est
testificatio nostræ opinionis de excellentia a-
liis, non est autem opinio nostra, nisi illam ex-
erceamus ipsi; jam autem restitutio famæ vel
pecuniæ, nihil habet tale, quod importet actio-
nem hujus; petantur disparitates superiores, ex
allatis immediatè rationibus.

DICES 2. ex Aldrete disp. 12. Sect. 2. Si cre-
ditor dicat se potius velle pretium, quam equū
v.g. sic satis ex justitia, reddendo pretium: Er-
go similiter, si offensus dicat se malle alium ho-
norem exhibendum, à persona quæ non læsit,
fieri satis ex justitiæ rigore.

RESPONDETUR. Cum jam cedat juri, ad
hunc in individuo habendum ab hoc honorem,
quid mirum, quod non adsit jam obligatio: sed
quaeritur: si tamen satis justitiam, non positā
hac cessione? Disparitas etiam dari potest, quia
in casu antecedentis non incurritur ulla obli-
gatio personalis, sed obligatio tantum ponendæ
æqualitatis in rebus: hinc nec remitti debet ul-
la obligatio personalis, sed tantum determinan-
da materia æqualitatis; jam autem in honore
læso, incurritur obligatio personalis, conse-
quenter vel dimitti debet ab offensus, vel fieri
satis ab inhonorente: videturque satisfactio pro
honore læso, attendere suo modo ad personam,
ut attendit distributiva.

DICES 3. cum eodem. Sufficenter quoad
prudenter æstimationem, debitum persolvitur,
si ipse debitor, cum impotens sit satisfacere
pro illata injuria, velit alium id facere; sic enim
debitor testificatur excellentiam alienam.

RESPONDETUR. Si jam testificatur ille
ipse, testificari quo modo, quo habetur in ar-
gumento, debet; concludetur exinde, quod
hæc obligatio non tollatur, sine personali satis-
factione. Addo in hoc & aliis casibus similibus,
auferri posse obligationem realem, sed non per-
sonalem, nisi per actum honoris profectum ab
ipso, qui ante inhonorent; casu, quo non in-
tercedat condonatio.

ASSERO 3. Satisfactionem Christi caruisse hæc
conditione.

RATIO: quia Christus nunquam erat, is qui
læsit honorem Dei; adeoque satisfactio ab illo
posita, non est satisfactio ab eodem qui læsit.

DICES 1. Sufficere satisfactionem positam,
ab eadem natura in specie.

RESPONDETUR. Quod non, quia nec in hu-
manis, satisfactio pro honore læso, posita à simi-
li individuo, sufficiens est.

DICES 2. Sufficit, ut is, qui satisfacit, reci-
piat se debitum ejus, qui inhonorent.

RESPONDETUR. Non sufficit: quia manet
juxta dictis personalis satisfactionis exigendæ.

DICES 3. Is qui assumit officium redimendi

captivum, satisfacit ex justitia, dando pro illo
quod exigitur: Ergo etiam idem dicendum de
Christo.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia
satisfactio quæ fit collatione pecuniæ pro ca-
ptivo, est satisfactio in genere bonorum fortun-
æ, quæ eadem sunt, à quocunque dentur; jam
autem satisfactio pro honore læso, non est ea-
dem, ex dictis.

QUOD 3. CONDITIONEM. *Ut non sit gra-
tiosa condonatio, sed ut debeat acceptari.*

ASSERO 1. *Ad satisfactionem rigorosam, re-
quiritur ut sit talis natura, ut ea posita, non possit ra-
tionabiliter non illam acceptare offensus.*

RATIO: quia hoc ipso convinceretur non
esse illam æqualem; si enim esset æqualis, non
adeffet titulus, rationabiliter illam non acce-
ptandi.

ASSERO 2. *Satisfactionem Christi potuisse non
acceptari.*

RATIO: quia quæcumque satisfactio Chri-
sti posita, poterat adhuc Deus exigere persona-
lem satisfactionem ab homine: Ergo satisfactio
illa poterat non acceptari. Et certè, si satisfac-
tio Christi non poterat non acceptari; vel non
poterat non acceptari, supposito decreto Dei
decernentis, quod Christus susciperet partes
hominis, in ordine ad satisfaciendum, vel ante
illud decretum? non ante decretum, quia ante
hoc decretum, nec poterat supponi ipsa huma-
nitas terminata à Persona divina: Ergo nec o-
pera illius acceptanda; si verò post decretum:
Ergo sicut illud decretum est gratiosum, virtua-
lisque cessio non exigendæ personalis satisfactio-
nis, ita & acceptatio illorum meritorum, erit
gratiosa.

ASSERO 3. *Quamvis illa satisfactio, potuerit
non acceptari à Deo, habuit nihilominus vim satis-
faciendi, quantum est de se, supposito jam decreto de
Incarnatione, titulo Redemptoris.*

RATIO: Tum quia illa acceptatio non tri-
buit meritis dignitatem, sed persona operans;
neque enim pro ratione afferri potest, ideo illa
esse digna, quia sunt acceptata: sed quia profe-
cta sunt à persona digna. Tum quia, si quis red-
dat centum meliores libros, pro uno, potest do-
minus libri illius rationabiliter illos non acce-
ptare: & si acceptet, non per hoc illi libri inci-
pient esse meliores; Ergo & in presenti, idem
dicendum. Tum quia acceptatio satisfactionis
dupliciter se habere potest, ad satisfactionem;
primò attollendo eandem ad rationem dignæ,
aut facientis id, quod faceret digna satisfactio:
2. approbando, ut ita dicam, eandem, & digni-
tatem ejus appropriando, cedendoque non nisi
jure, ad personalem satisfactionem. Priori mo-
do non indiget acceptari satisfactio Christi, quia
continet in se dignitatem infinitam. 2do modo
indiget acceptari; sed hic secundus modus, sup-
ponit haberi in illa satisfactio, vim sufficien-
tem

tem satisfaciendi; licet desit satisfactio personalis, quæ rationabiliter appeti potest.

DICES 1. Si indiget acceptari satisfactio Christi, ergo non est sufficiens.

RESPONDETUR. Si indiget acceptari, ut acceptatione attollatur ejus dignitas, non esset sufficiens; secus si acceptatione illâ, cassetur solum obligatio, personalis satisfactionis.

DICES 2. Offerat Christus satisfactionem suam, ut jam non exigatur satisfactio ab offendentem, vel habet vim faciendi ut acceptetur, vel non habet? si non habet: Ergo opera Theandrica non habent vim merendi infinitam; quia datur aliquod præmium, quod illa merita non merentur. Si autem habent eam vim: ergo non possunt non acceptari.

RESPONDETUR ex suppositione, quod offeratur illa satisfactio à Christo, habet vim ut acceptetur: neq; enim videtur id superare vim meritivam Theandricam; sed quia id fit ex suppositione, quod offerantur ad hoc illa merita, hoc ipso habetur suppositio, quod velit illa acceptare; neq; enim voluntas offerentis est contraria voluntati acceptantis; solumque merentur remissionem obligationis personalis, non autem, ne illud jus ad personalem satisfactionem, indigeat remitti.

INSTABIS. Ponamus per impossibile, esse contrariam voluntatem offerentis & acceptantis, tenebiturne acceptare?

RESPONDETUR. Non tenebitur; quia quamvis sit dicturus Deus de illa satisfactione, *habet vim satisfaciendi*; addere tamen potest, *sed non est ab eo qui offendit*; consequenter tunc indigebit acceptatione. Nec id derogat Theandricæ satisfactioni: quia id quod est impossibile, si non debeat Theandricæ satisfactioni, non illi derogat; jam autem est impossibile, ut auferatur à Deo libertas exigendi, ut sibi fiat satis, ab ipso inhonorante, obligato in propria persona. Deinde est impossibile, ut in illa satisfactione involvatur: *Ego satisfacio qui offendi*: cum non offenderit Deus satisfaciens; si autem in illa satisfactione non involvitur, *Ego satisfacio qui offendi*, & fieret satis independenter ab acceptatione, ut supponitur, & non fieret; quia manet adhuc titulus personalis.

DICES 3. Si poneretur per impossibile satisfactio æqualis, ab ipsâ offendentem purâ creaturâ, non indigeret acceptari satisfactio: Ergo multò magis id dicendum de satisfactione Theandrica.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia in casu antecedentis auferretur jam obligatio personalis, non autem in casu consequentis.

Addi posset, quamvis indigeant acceptari illa merita, ut habeant formalitatem satisfactionis, habent tamen de se condignitatem, ut acceptentur per modum meriti; quæ duæ forma-

litates, ex dictis, distinguere debent, hæcque de prima inquisitum est.

Punctum Difficultatis 3. *Quid sentiendum de aliis justitiæ rigorose Conditionibus.*

QUOD 3. CONDITIONEM. Nempe ut sit ex bonis satisfaciens, & non ex bonis creditoris.

ASSERO 1. Ad perfectam justitiam requiri, ut satisfactio non sit ex bonis creditoris.

RATIO: quia in omni justitiali actu, debet intervenire meum, & tuum; quia debet intervenire æqualitas, quæ debet esse inter duos terminos; hi autem sunt meum tuum; quod jam non servaretur, si satisfactio fieret ex bonis creditoris; interveniret enim meum & meum, & non tuum; ostendit idem inductio, quia aliàs posset aliquis uno furto, pro altero furto satisfacere; denique posset aliquis esse sibi ipsi justus; nam si non requiritur alteritas in bonis, nec in aliis requireretur.

ASSERO 2. Satisfactionem Christi non fuisse ex proprio.

RATIO: quia potest considerari satisfactio Christi, vel prout proficiscitur à natura humana, vel prout proficiscitur à Persona VERBI. Primo modo considerata, non est ex propriis, quia nihil proprium est creaturæ comparatæ ad Deum, sed omnia Dei, ut dictum alibi. Secundo etiam modo sumpta satisfactio, non est ex propriis: quia proprietates dominium importat, nullum autem speciale dominium competit VERBO: cum dominium speciale præsupponat specialem voluntatem & distinctam, quam non habet VERBUM, comparatæ ad alias personas: dominiumque hoc sequitur naturam divinam.

DICES 1. VERBUM habet condistinctum dominium in operationes Christi, quia sustentare & dignificare ita est proprium VERBO, ut non competat ulli alteri personæ; estque omnino independens, quia in ratione terminantis & significantis à nullo pendet.

RESPONDETUR. Concedo quod terminare ita spectet ad VERBUM, & ita sit illius proprium, ut ad nullam aliam personam spectet: sed nego inde sequi, quod acquirat dominium speciale: eo quod dominium, sequatur rationem naturæ, jam autem terminare, sequitur rationem personæ: quia verò non habet propriam sibi uni naturam filius, non habet etiam sibi uni proprium dominium. Addo, si terminatio, quam facit Persona VERBI, potest per oppositos facere proprias actiones Christo, multò magis identitas personæ divinæ cum natura divina, faciet omnia illa, toti Trinitati communia.

DICES 2. Jus altum non impedit, quominus privati habeant jus sibi proprium: Ergo nec jus Dei altum in operationes humanas Christi, impedit dominium proprium.

RESPON-

RESPONDETUR. Disparitatem esse; quia jus altum creatum, non debet esse perfectissimum jus, adeoque potest pati, ut excipiat jus primum, contra jus altum; jam autem jus Dei altum, debet esse perfectissimum; perfectius autem erit, si excludat exceptionem à jure divino.

DICES 3. ex Lugone disp. 4. num. 24. Servus, si laesit dominum in fama imponendo illi crimē, satisfaciēt retractando illud quod dixerat, seu laudando dominum in eadem materia, licet illa actio & laudatio posset aliunde esse, ex bonis domini: quia poterat Dominus jure domini, exigere à servo illam actionem: nihilque minus eo casu ille dominus habebit in bonis suis: Ergo & in praesentipoterit satisfieri ex bonis creditoris Dei.

RESPONDETUR negando, quod, per se loquendo, extendatur dominium ultra corporalia servi: si non extrahitur ultra corporalia, hoc ipso habebit dominium servus, laudis ponendae, à se, domino, adeoque ex proprio satisfaciēt. Si tamen extenderetur ad hoc etiam dominatus humanus, jam tunc non faceret satis; posset enim dicere Dominus, *hoc jam aliunde meum est*; nisi forte ponat excessivas laudes, ultra suam obligationem: nullus autem actus est, in quem non extendatur dominium divinum, & qui superet meritum honoris divini.

QUOD 5. CONDITIONEM, Nempē ut satisfactio fiat per aliunde non debita.

ASSERO 1. Ad satisfactionem justitiae rigorem requiri actus, qui aliunde non sint debiti.

RATIO. Quia, ut ponatur satisfactio, debet dari jus novum in offenso; si enim non detur jus novum, nondum habebitur id, ad quod habendum habebatur jus; consequenter erit adhuc defectus, erit inaequalitas, si inaequalitas, erit injustitia; jam autem si detur res aliunde debita, non datur jus novum. Et certe si in satisfactione justitiae, non deberet dari aliunde non debitum, posset Paulus, qui debet Petro centum ex mutuo, & aliud centum, ratione equi à Petro empti, posset inquam utrique debito satisfacere unica solutione.

ASSERO 2. Operā in vim satisfactionis à Christo posita, fuisse aliunde debita.

RATIO: quia excellentia divina, appropriat sibi illa, titulo cultus & honoris.

RESPONDEBIS ex Suarez. Quod actione infinita, satisfieri possit pluribus titulis, praecipue si plura illa debita non sint justitiae, sed unum non nisi justitiae, & aliud religionis.

CONTRA. Quia negatur, etiam actione infinita, posse pluribus titulis infinitis satisfieri, licet satisfiat pluribus titulis finitis; idque ex eo, per Lugonem: quia valor totus absorbetur uno debito, sibi aequali. Deinde, ut urget Lugo, si quis voluit dare calicem Ecclesiae, & postea ex venditione det calicem, non satisfaciēt utrique titulo, uno calice, etiam si alter titulus sit religio-

nis, alter justitiae; debetque in hoc attendi, an uterque titulus cadat supra eandem rem, vel supra diversam?

ASSERO 3. Etiam posito, quod Christus non venisset, nisi Adam peccasset, adhuc haec conditio deficeret.

RATIO: quia quamvis potuisset non venire Christus, supposito tamen quod venturus esset, non poterant extrahi à dominio Dei, & ne essent cultus excellentiae divinae, illae actiones; ergo essent adhuc aliunde debita.

DICES 1. ex Lugone. Haec satisfactio ut sit justitiae, sufficit, quod alio titulo, defacto, non exigantur illa opera. Illustrat hoc Lugo. Si aliquis mihi ex pacto debet scribere libros, quoties ab ipso petiero; furetur mihi librum, & libro apud ipsum pereunte transcribat similem librum, me inficio & non exigente; quis neget satisfieri mihi ex justitia, si hic alius restituatur? & tamen poterat ab illo exigi titulo illo contractus.

RESPONDETUR. Quod id non convincat, quia mera est divinatio, quod opera Christi titulo religionis & domini non sint exigita. Et certe sicut appetitus distinguitur in innatum & elicatum: ita & exigentiae ad aliqua opera, distinguui possunt; dicique potest, hoc ipso, quia est aliquis non independens physice, ut nos à Deo, vel moraliter ut servus à Domino, hoc ipso inquam, esse exigentiam operum illorum, innatam ut ita dicam, & virtualement. Instantia allata non tenet; si enim aliquis cum scriptore pacisceretur, quicquid scriberet meum erit: tunc transcriptio illa & redditio, non esset justitiae; sed supponitur esse justitiae, quia restringitur, per, *scribes cum voluero*; jam autem dominium Dei est absolutum & irrestrictum; adeoque extendens se ad omnia opera.

INSTABIS. Potest aliquis satisfacere poenitentiae & voto eadem actione; ergo & Christus potuit satisfacere actionibus, quas alio titulo exigebat Deus.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia nec ex definitione poenitentiae, nec ex definitione voti, sequitur, debere esse materiam, alio titulo non debitam; sequitur autem ex definitione satisfactionis justitiae, quae formalissime, est in creditore acquisitio juris, in re non habita; quomodo autem non habuit id, si hoc jam fuit aliunde suum. Rursus rem eandem praestari titulo poenitentiae, & titulo voti, non aliud est, quam ex duobus motivis idem fieri; jam autem justitiae aequalitas non sistit in solo moveri motivo justitiae, sed etiam in restituendo & exhibendo rem; quae, illa exhibitione, ex ea, quae non erat in re sua, evadit sua; quomodo autem non erat sua, si alio titulo erat sua?

DICES 2. cum Aldrete d. 12. Sect. 4. Non debet quidem fieri satisfactio; ex bonis creditoris, per se loquendo; id tamen fieri potest, in casu, quo illa bona sint constituta sub dominio

debitoris, ob jus, quod debitor habet contra creditorem; concessit autem Deus jus in Christo, in illa opera.

RESPONDETUR. Negando, Deum posse posse hoc iure se privare, de quo alibi.

DICES 3. cum Lugone. Potest fieri satis ex bonis creditoris, modo non minus habeat in bonis post satisfactionem, quam re ipsa haberet, si latus non fuisset.

RESPONDETUR. Negando, quod hoc ipso minus non habeat, si illi fiat restitutio ex illius bonis, & aliunde, supponatur fuisse minoratus.

QUOD ultimam CONDITIONEM, nempe ut satisfactio non sit ex gratia Creditoris.

ASSERO 1. Ad satisfactionem iustitiam requiri, ne sit ex gratia creditoris.

RATIO: quia gratia creditoris, fundat condonationem gratuitam non satisfactionem. Unde si furi, qui furatus est Paulo centum, det Paulus centum, ut sibi restituat; idem planè facit, ac si condonasset.

ASSERO 2. Satisfactionem Christi fuisse ex bonis creditoris Dei.

RATIO: quia in quantum principiabatur à natura humana, principiabatur cum adiutorio supernaturalis gratiæ; quantum autem dignificabatur à Persona VERBI, erat ex gratia creditoris; quia illa dignitas, fundabatur in unione, quæ erat gratuita.

ASSERO 3. In sententia ponente Christum venturum fuisse, si Adam non peccasset, salvari posse hanc conditionem in satisfactione Christi.

RATIO est, quia non impedit ut gratuito accepta, & non hoc titulo data à creditore ut solvas illi, sufficiant ad satisfactionem iustitiam.

RESPONDEBIS 1. ex Lugone. Non impedire rigorem iustitiæ, si id quo satisficit accipitur à creditore, sed ita, ut gratia creditoris, non nisi partialiter ad hoc se habeat.

CONTRA est. Tum quia, si sufficit ad rigorosam satisfactionem, si partialiter concurrat gratia creditoris: Ergo pro centum debitis Paulo, satisfacet Petrus, dando tantum quinquaginta, & alia quinquaginta, ex gratia creditoris Pauli solvendo. Tum quia, ut probatum, tota hæc satisfactio est ex gratia creditoris Dei. Tum quia, quamvis possit esse satisfactiva retractatio data in scripto, quod conficit ipsemet latus, qui videtur tunc ad satisfactionem partialiter concurrere; id tamen non vincit; nimis enim per accidens, se habet ad retractationem illam; scriptio, facta manu offensi, eò quod v. g. offendens nesciat scribere, & æqualis fuisset ponderis, quamvis aliena manu scripta fuisset; jam autem ad dignificandam satisfactionem præsentem, gratia creditoris Dei per se requiritur, & illa unicum pondus dat.

RESPONDERI potest 2. ex Lugone. Tunc tantum defectum huius conditionis ob stare, quando condonatur aliqua pars debiti, & non solvitur totum.

CONTRA. In præsentem sequitur, non solvi totum, cum totum solutivum, dignitatem suam habeat, ex gratia Dei.

DICES 1. Concurfus Dei quo concurrat ad peccatum, non impedit quominus dicatur peccatum proprium hominis: Ergo nec concurfus Dei per gratiam impedit, quominus dicantur illæ actiones propriæ, & non ex gratia creditoris Dei.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia specialis causa peccati, est ipse homo, & peccatum in eo formaliter consistit, ad quod non concurrat Deus: nempe ad ipsum illius formale, quod est carentia debitæ rectitudinis, quæ est nihil; jam autem ipsum optimum actionis gratiosæ, est à Deo; & nihil in illo ostendi potest, ad quod non concurrat Deus; ipsumque hoc, quod Deus, quantum ex illo, vellet etiam ad positivum illud non concurrere, facit, ne sit Deus causa propria illius etiam materialis peccati, seu ejus quod dicitur peccatum pro positivo, consequenter illud non erit proprium Dei tanquam causæ; bona autem, causat Deus cum inclinatione, vires & excitativa dando, totum illorum esse causando, adeoque illa appropriando.

DICES 2. Gratia creditoris antecedit contractum, & non ingreditur immediatè satisfactionem, non impedit rigorosam satisfactionem; & sic potest aliquis creditor pecuniam commodare, ut laboret debitor, & ex labore, solvat debitum creditori; potest item ex munusculo ante accepto reddere debitum; jam autem gratia creditoris, quæ intervenit in satisfactione Christi, antecessit contractum de satisfaciendo.

RESPONDETUR. In sententia quæ dicit Christum venturum fuisse, quamvis Adam non peccasset, bene salvari potest hæc conditio, ut dictum etiam asserto 3. non tamen in sententia negante, venturum fuisse; quia jam gratiæ donationes, non antecessissent contractum de redemptione, cum fierent propter redemptionem.

DICES 3. Gratia unionis non est facta supposito, sed humanitati, humanitas autem non satisfecit, sed Christus.

RESPONDETUR. Gratiam unionis non esse quidem factam supposito, sed humanitati; quia tamen ipsum suppositum est maxima gratia creditoris, imò ipse creditor in satisfactione transiens, fit ut illa satisfactio, dicenda sit, esse ex gratia creditoris Dei.

QUESTIO III.

De Convenientia Incarnationis.

1. CONVENIENTIA est ducta ex variis auctoritatibus S. Thomæ quæ hinc adscribuntur.

1. Locus est hic q. 1. a. 1. in corp. Respondendo dicendum, quod unicuique rei conveniens est illud, quod competit sibi secundum rationem propriam